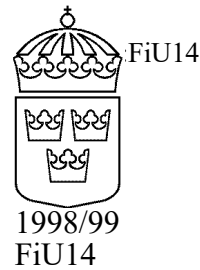


# Finansutskottets betänkande 1998/99:FiU14

Ny beslutsordning på bank- och försäkringsområdet  
(prop. 1997/98:186)



## Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet de i proposition 1997/98:186 framlagda förslagen till ändringar i bankrörelselagen (1987:617), försäkringsrörelselagen (1982:713) m.fl. lagar. Dessutom behandlar utskottet en motion som väckts med anledning av propositionen.

I propositionen konstateras att regeringen i dag prövar olika typer av förvaltningsärenden på bank- och försäkringsområdet. I propositionen föreslås att beslutskompetensen i såväl oktroj- och koncessionsärenden som andra förvaltningsärenden, vilka regeringen prövar som första (och enda) instans på detta område, skall föras över till Finansinspektionen. Inspektionen skall dock hänskjuta till regeringens prövning ärenden som är av principiell eller liknande betydelse. Dessutom föreslås att instansordningen på bank- och försäkringsområdet skall ändras på så sätt att Finansinspektionens beslut skall få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Enligt huvudregeln skall överklagande ske till länsrätten, men vissa beslut skall få överklagas direkt till kammarrätten. Samtliga ändringar föreslås träda i kraft den 1 maj 1999.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Motionen avstyrks.

Till betänkandet har fogats en reservation.

## Propositionen

I proposition 1997/98:186 föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
2. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
3. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
4. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
5. lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige,
6. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar och
7. lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

Propositionens lagförslag återfinns i *bilaga* till betänkandet.

1998/99:Fi5 av Per Bill och Stig Rindborg (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att endast Finansinspektionen skall pröva ansökningar om oktroy och koncession i första instans.

## Utskottet

### Bakgrund och nuvarande ordning

Lagstiftningen på det finansiella området ställer krav på verksamhetstillstånd. För verksamhet som bedrivs av kreditinstitut, försäkringsbolag och institut på värdepappersmarknadsområdet krävs statlig auktorisation. Vilken myndighet som prövar frågor om sådan auktorisation skiljer sig emellertid åt för de olika finansiella sektorerna.

På värdepappersmarknadsområdet beviljar Finansinspektionen tillstånd för bedrivande av olika slags verksamhet, t.ex. värdepappersrörelse, börs- och clearingverksamhet samt fondverksamhet. Sådana beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. För kreditmarknadsföretag gäller en motsvarande ordning för tillstånd att driva finansieringsverksamhet.

I två fall är det emellertid regeringen som beviljar tillstånd att driva verksamhet, nämligen bankrörelse (oktroy) och försäkringsrörelse (koncession). Därutöver finns såväl i de olika banklagarna som i försäkringslagstiftningen bestämmelser enligt vilka beslutsbefogenheten i flera slags förvaltningsärenden tillkommer regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen (alternativt myndighet som regeringen bestämmer). Regeringen har genom förordning vidaredelegerat sin beslutsbefogenhet till Finansinspektionen i så gott som samtliga fall där regeringen getts en delegationsrätt. I några fall har delegeringen gjorts beroende av att ärendet i fråga inte är av principiell betydelse eller i övrigt av särskild (eller synnerlig) vikt. Flertalet av Finansinspektionens beslut på bank- och försäkringsområdet får överklagas hos regeringen.

Under regeringen finns ett stort antal fristående centrala förvaltningsmyndigheter med självständig beslutanderätt i många frågor. Det finns ingen regel som generellt anger vilka förvaltningsärenden som skall avgöras av regeringen och vilka som skall avgöras av underordnad myndighet. Gränsen kan i viss utsträckning bestämmas av regeringen. En utgångspunkt har emellertid varit att endast frågor som kräver ett ställningstagande från regeringen skall behandlas som regeringsärenden (prop. 1973:90 s. 184).

Under senare år har en strävan varit att avlasta regeringen sådana typer av ärenden som inte innefattar styrande och föra över avgörandet av dessa ärendetyper till centrala eller regionala myndigheter. Det har också länge varit en strävan att befria regeringen från att som första och enda instans pröva sådana förvaltningsärenden som inte kräver något politiskt ställningstagande (jfr prop. 1987/88:100, bil. 2, s. 11 f.).

Frågan om regeringens beslutskompetens på det finansiella området har under senare tid kommit att diskuteras inom ramen för ett flertal lagstift-

ningsärenden på både bank- och försäkringsområdet. Regeringen har därvid genomgående uttryckt sig positivt till att flytta prövningen av oktroj- respektive koncessionsärenden till Finansinspektionen, men samtidigt menat att sådana ändringar bör samordnas, så att beslutsstrukturen för samtliga ärenden på dessa områden – som i dag prövas av regeringen – behandlas i ett sammanhang.

## Verksamhetstillstånd – oktroj, koncession och vissa andra förvaltningsärenden

### Propositionen

Som framgått ovan meddelas *bankoktroj* enligt gällande regler av regeringen. Att det är regeringen som beslutar i oktrojärenden är i huvudsak historiskt betingat. Ärendena ansågs vara av sådan vikt att samhällsintresset krävde att de avgjordes på den nivån. I prövningen ingick dock tidigare även näringspolitiska överväganden som t.ex. att bedöma om det behövdes ytterligare banker.

I de svenska banklagarna finns numera en uttrycklig regel genom vilken det slås fast att det inte får ske någon behovsprövning vid en banks etablering. Oktroj får således inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank. Detta innebär att det vid en prövning av oktroj inte skall förekomma några näringspolitiska överväganden. Eftersom den bedömning som numera skall göras inte är av politisk art, anser regeringen att det saknas principiella skäl för att regeringen skall behålla tillståndsgivningen i bankärenden.

Regeringen anser därför, mot den ovan redovisade bakgrunden, att som huvudregel bör gälla samma ordning för handläggningen av oktrojärenden som den som normalt gäller för förvaltningsärenden. Oktrojprövningen på bankområdet bör således i normalfallet ske hos Finansinspektionen. Även i framtiden kan det emellertid förekomma fall där det lämpligen är regeringen som avgör frågan om en bank skall beviljas oktroj. Regeringen anser att ärenden som innebär att bankens ansökan föranleder överväganden som – sett ur allmän synvinkel – är principiellt betydelsefulla eller av annan anledning är av särskild vikt även i fortsättningen skall prövas av regeringen.

För de ärendeslag som alltid avgörs i anslutning till oktrojprövningen – stadfästelse av bolagsordning eller motsvarande handling och, i fråga om medlemsbanker, medgivande att ha lägre bundet eget kapital – anser regeringen att motsvarande gränsdragning bör gälla för regeringens respektive Finansinspektionens beslutskompetens.

Det sagda innebär således att det skall vara Finansinspektionen som i övervägande antalet fall skall pröva oktrojansökningar. T.ex. bör ansökningar om oktroj i fråga om banker av mindre omfattning regelmässigt avgöras av Finansinspektionen om prövningen inte innefattar ett ställningstagande till en fråga som är av principiell betydelse. På samma sätt bör tillståndsansökningar gällande verksamhet som till sin art nära knyter an till vad som förekommer på den befintliga svenska bankmarknaden kunna prövas av inspektionen.

Sammanfattningsvis innebär den nu beskrivna ordningen att det är Finansinspektionen som enligt huvudregeln skall pröva oktrojären och att det är inspektionen som har att avgöra vilka ärenden som skall hänskjutas till prövning av regeringen. På detta sätt skapas en indelning av oktrojären i två kategorier av delvis olika karaktär som var för sig bedöms enhetligt och med samma möjlighet inom respektive kategori till överprövning av meddelade beslut. Det finns således inte enligt regeringens uppfattning någon anledning att av rättssäkerhetsskäl föra över all beslutskompetens i oktrojären till Finansinspektionen.

I likhet med vad som är fallet för tillståndgivningen i fråga om bankverksamhet är det i huvudsak historiska orsaker till att det är regeringen som beslutar i ärenden om *koncession för försäkringsbolag*. I koncessionsprövningen ingick tidigare näringspolitiska överväganden som t.ex. att en tillämnad rörelse skulle vara behövlig. Det fanns således ett samhällsintresse som krävde att koncessionsärendena prövades av regeringen.

Även koncessionsprövningen saknar numera uttryckligen varje inslag av behovsprövning. Den skall inte innehålla några näringspolitiska eller andra politiska överväganden. Därmed finns det inte heller i fråga om dessa försäkringsärenden några principiella skäl för att låta regeringen behålla tillståndsgivningen.

Regeringen föreslår att koncessionsprövningen på försäkringsområdet – såväl för svenska försäkringsbolag som för försäkringsgivare med säte utanför EES – i normalfallet bör ske hos Finansinspektionen. Det sagda gäller såväl en ursprunglig ansökan om koncession som ansökan om ändring av en beviljad koncession och ansökan om förlängning av en koncession som beviljats ett försäkringsbolag för bestämd tid. Även i framtiden kan det emellertid förekomma fall där det lämpligen är regeringen som avgör koncessionsärenden jämte stadfästelse av bolagsordning. Gränsdragningen för när Finansinspektionen bör hänskjuta prövningen av ett koncessionsärende till regeringen bör göras på motsvarande sätt som beträffande prövningen av oktrojansökningar.

Regeringen föreslår vidare att även i *andra förvaltningsärenden* än oktroj- och koncessionsärenden skall beslutskompetensen på bank- och försäkringsområdet som huvudregel tillkomma Finansinspektionen. I vissa fall skall emellertid inspektionen hänskjuta också prövningen av sådana övriga förvaltningsärenden till regeringen.

## **Motionen**

I *motion Fi5* av Per Bill och Stig Rindborg (m) anför motionärerna att de anser att den föreslagna ordningen är tveksam av rättssäkerhetsskäl. Motionärerna anser i stället att samtliga ansökningar om oktroj och koncession samt därtill relaterade ärenden skall prövas av Finansinspektionen som första instans. En sådan ordning leder till större enhetlighet i bedömningarna.

Utskottet anser att den ordning som normalt gäller för handläggning av förvaltningsärenden som huvudregel även bör gälla för handläggningen av oktroj- och koncessionsärenden samt vissa andra förvaltningsärenden. Prövningen av nu aktuell typ av ärenden bör således i normalfallet ske hos Finansinspektionen. Utskottet anser dock att det även i framtiden kan förekomma fall där det lämpligen är regeringen som bör avgöra en ansökan om oktroj eller koncession. Utskottet delar regeringens uppfattning att ärenden som innebär att ansökan föranleder överväganden som – sett ur allmän synvinkel – är principiellt betydelsefulla eller av annan anledning är av särskild vikt även i fortsättningen skall prövas av regeringen.

Genom den föreslagna ordningen skapas en indelning av oktroj- och koncessionsärenden i två kategorier, nämligen dels de ärenden som prövas av Finansinspektionen, dels de ärenden som prövas av regeringen. De två kategorierna kommer att bedömas enhetligt var för sig och inom respektive kategori finns det samma möjligheter till överprövning av respektive beslut. På grund av det anförda anser utskottet, i motsats till motionärerna, att det inte finns någon anledning att av rättssäkerhetsskäl föra över all beslutskompetens till Finansinspektionen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Motion Fi5 (m) avstyrks.

## Överklagande m.m.

### Propositionen

Enligt artikel 6 i Europakonventionen – som inkorporerats i svensk rätt – gäller att den enskilde skall ha rätt att få sina civila rättigheter och skyldigheter prövade av inhemsk domstol. Rätten att driva en viss näringsverksamhet har ansetts vara en sådan civil rättighet.

I linje med denna konventionsbestämmelse har utvecklingen inom den svenska rättsordningen gått mot att allt fler typer av förvaltningsärenden kan bli föremål för överprövning av domstol. Arbetet med att befria regeringen från förvaltningsärenden av löpande karaktär har fortskridit och leder i samma riktning. Det huvudsakliga syftet med att hänskjuta allt fler frågor till domstolsprövning har varit att stärka den enskildes rättsskydd. Vidare har en av grundtankarna i det reformarbete, som under senare år har bedrivits på rättsväsendets område, varit att tyngdpunkten i rättskipningen skall ligga i första instans.

Regeringen föreslår att de beslutstyper för vilka beslutsbefogenheten föreslås bli flyttad till Finansinspektionen och vissa beslut där inspektionen fattar beslut i dag bör få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. För de ärendeslag som avses här skall alltså huvudregeln vara att överklaganden prövas av länsrätt i första instans. Det bör i samtliga fall krävas prövningstillstånd för överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande. Enligt regeringens mening bör emellertid vissa ärendeslag, såsom i första hand beviljande och återkallelse av oktroj och koncession, överklagas direkt till kammarrätten. En sådan instansordning motiveras av att samhällsekonomiska skäl gör det nödvändigt att frågorna prövas slutligt så snart som möjligt.

### Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

### Lagförslagen

#### Propositionen

De i propositionen framlagda lagförslagen återfinns i bilaga till betänkandet. I lagförslag 1 föreslås ändringar i bl.a. 1 kap. 4 § och 7 kap. 18 § bankrörelselagen (1987:617). Ändringar i samma paragrafer föreslås också i proposition 1998/99:30 (lagförslag 2.2). Samtliga ändringar föreslås träda i kraft den 1 maj 1999.

### Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att ändringsförslagen i de ovan nämnda paragraferna i nu aktuellt ärende av författningstekniska skäl bör sammanföras med de ändringar i samma lagrum som föreslås i proposition 1998/99:30. Detta innebär att lagförslagen i dessa delar utgår ur detta ärende för att i stället behandlas av utskottet i betänkande 1998/99:FiU15.

Med de ändringar som föranleds av det ovan anförda tillstyrker utskottet de i propositionen framlagda lagförslagen.

### Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *verksamhetstillstånd – oktroy, koncession och vissa andra förvaltningsärenden*  
att riksdagen med bifall till proposition 1997/98:186 i denna del och med avslag på motion 1998/99:Fi5 godkänner vad utskottet anför,  
*res. (m, kd, fp)*
2. beträffande *överklagande m.m.*  
att riksdagen med bifall till proposition 1997/98:186 i denna del godkänner vad utskottet anför,
3. beträffande *föreslagna ändringar i bankrörelselagen (1987:617)*  
att riksdagen med anledning av proposition 1997/98:186 antar det av regeringen framlagda förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617) med den ändringen att 1 kap. 4 § och 7 kap. 18 § utgår ur förslaget,
4. beträffande *lagförslagen i övrigt*  
att riksdagen med bifall till proposition 1997/98:186 antar de av regeringen framlagda förslagen till  
*dels lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),*  
*dels lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,*

*dels lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),  
dels lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgi-  
vares verksamhet i Sverige,  
dels lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar och  
dels lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäk-  
ringsföretag.*

Stockholm den 2 februari 1999

På finansutskottets vägnar

*Jan Bergqvist*

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Lars Tobisson (m), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Sven-Erik Österberg (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Karin Pilsäter (fp), Kjell Nordström (s) och Rolf Kenneryd (c).

## Verksamhetstillstånd – oktroj, koncession och vissa andra förvaltningsärenden (mom. 1) (m, kd, fp)

Mats Odell (kd), Lars Tobisson (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m) och Karin Pilsäter (fp) anser

*dels* att utskottets ställningstagande under rubriken *Verksamhetstillstånd – oktroj, koncession och vissa andra förvaltningsärenden* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den ordning som normalt gäller för handläggning av förvaltningsärenden även bör gälla för handläggningen av oktroj- och koncessionsärenden samt vissa andra förvaltningsärenden. Prövningen av nu aktuell typ av ärenden bör således ske hos Finansinspektionen.

Den av regeringen föreslagna ordningen, att vissa ärenden alltså skall hänskjutas till regeringen för prövning, är enligt utskottet tveksam ur rättssäkerhetssynpunkt. Utskottet förordar därför i stället att nu aktuella ärenden endast bör kunna bli föremål för prövning av en myndighet – Finansinspektionen – i första instans. Detta borde leda till en större enhetlighet i bedömningen och samma möjligheter till överprövning av meddelade beslut.

Vad utskottet anfört med bifall till motion Fi5 (m) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *verksamhetstillstånd – oktroj, koncession och vissa andra förvaltningsärenden*  
att riksdagen med anledning av proposition 1997/98:186 i denna del och med bifall till motion 1998/99:Fi5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,



## 1 Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Härigenom föreskrivs i fråga om bankrörelselagen (1987:617)<sup>1</sup>

*dels* att 9 kap. 5 § skall upphöra att gälla,

*dels* att 1 kap. 2, 4 och 11 §§, 2 kap. 2, 5–6 a och 14 §§, 7 kap. 16–18, 24 och 25 §§, 8 kap. 4 § samt 9 kap. 3, 6, 23–26 och 28 §§ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### 1 kap.

#### 2 §

Med bankrörelse avses i denna lag verksamhet i vilken ingår inlåning på konto om behållningen är nominellt bestämd och tillgänglig för insättaren med kort varsel.

Bankrörelse får drivas endast efter tillstånd (oktroj) av regeringen. Tillstånd får ges endast till banker. Bestämmelser om utländska bankföretags rätt att driva bankrörelse finns i 4 och 5 §§.

Bankrörelse får drivas endast efter tillstånd (oktroj). Tillstånd får ges endast till banker. Bestämmelser om utländska bankföretags rätt att driva bankrörelse finns i 4 och 5 §§.

#### 4 §

Ett utländskt bankföretag får  
1. efter tillstånd av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen driva bankrörelse från filial eller

Ett utländskt bankföretag får  
1. efter tillstånd driva bankrörelse från filial eller

2. efter anmälan till Finansinspektionen driva verksamhet, som huvudsakligen avser representation och förmedling av banktjänster, från kontor eller annat fast driftställe (representationskontor).

*Ansökan om tillstånd till filialeablering enligt första stycket 1 prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.*

Tillstånd till filialeablering enligt första stycket 1 skall lämnas om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet, och

2. insättningar hos filialen omfattas av garantin enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller av en utländsk garanti som omfattar insättningar som anges i 2 § lagen om insättningsgaranti och har en högsta ersättnings-

---

<sup>1</sup> Lagen omtryckt 1996:1001.

nivå som inte understiger ett belopp motsvarande 20 000 ecu innan det i förekommande fall har gjorts avdrag för en självrisk med högst 10 procent av en enskild insättares garanterade insättning.

Tillstånd till filialetablering får inte lämnas om insättningar hos filialen omfattas av en utländsk garanti med en ersättningsnivå som överstiger den som gäller enligt lagen om insättningsgaranti. Ersättningen får inte heller avse fler slag av insättningar eller betalas till andra insättare än vad som anges i den lagen.

Tillstånd får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

#### 11 §

Ingår en bank i en koncern skall bestämmelserna i denna lag och i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag om banks rörelse och om tillsyn över bank gälla i tillämpliga delar för övriga företag i koncernen. Begränsningarna i fråga om banks rörelse skall avse företagen gemensamt.

Första stycket gäller inte försäkringsföretag och sådana dotterföretag till försäkringsföretag som inte driver någon form av finansiell verksamhet.

Om det finns särskilda skäl, får *regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen* medge ytterligare undantag från bestämmelserna i första stycket.

Om det finns särskilda skäl, får *ett företag medges ytterligare undantag från bestämmelserna i första stycket. Frågor om sådana undantag prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen.*

Koncernbidrag får ges av banken endast efter medgivande av Finansinspektionen.

Övriga företag i koncernen skall lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen behöver för sin tillsyn över banken.

### 2 kap.

#### 2 §

En bank får, med iakttagande av vad som föreskrivs i detta kapitel,

1. låna upp medel, bland annat genom att ge ut obligationer eller andra jämförbara fordringsrätter,
2. lämna och förmedla kredit, bland annat i form av konsumentkredit och kredit mot panträtt i fast egendom eller i fordringar,
3. medverka vid finansiering, bland annat genom att förvärva fordringar och upplåta lös egendom till nyttjande (leasing),
4. förmedla betalningar,
5. tillhandahålla betalningsmedel,
6. ikläda sig garantiförbindelser och göra liknande åtaganden,
7. medverka vid värdepappersemissioner,
8. lämna ekonomisk rådgivning,
9. förvara värdepapper,

10. bedriva rembursverksamhet,
11. vara förvaringsinstitut för värdepappersfonder,
12. medverka vid försäljning av försäkringstjänster,
13. tillhandahålla inkassotjänster,
14. tillhandahålla bankfackstjänster,
15. driva valutahandel,
16. driva värdepappersrörelse under de förutsättningar som föreskrivs i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, samt
17. lämna kreditupplysning under de förutsättningar som föreskrivs i kreditupplysningslagen (1973:1173).

En bank får vidare driva verksamhet som har naturligt samband med inlåning eller med verksamhet som anges i första stycket 1–15.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vilken verksamhet en bank får bedriva.

Om det finns särskilda skäl får *regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen* tillåta att en bank tillhandahåller posttjänster.

Om det finns särskilda skäl får en bank tillåtas att tillhandahålla posttjänster. *Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen.*

#### 5 §

En bank får förvärva en annan banks rörelse, om övertagandet inte kan anses vara till skada för det allmänna. Om förvärvet avser hela eller en inte obetydlig del av rörelsen krävs det *att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen lämnar* tillstånd till förvärvet.

En bank får förvärva en annan banks rörelse, om övertagandet inte kan anses vara till skada för det allmänna. Om förvärvet avser hela eller en inte obetydlig del av rörelsen krävs det tillstånd till förvärvet. *Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.*

#### 6 §

Efter tillstånd *av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen* får en bank förvärva aktie eller andel i svenskt eller utländskt bankföretag och i svenskt eller utländskt företag, vars ändamål kan anses vara till nytta för bankväsendet eller det allmänna.

Efter tillstånd får en bank förvärva aktie eller andel i svenskt eller utländskt bankföretag och i svenskt eller utländskt företag, vars ändamål kan anses vara till nytta för bankväsendet eller det allmänna. *Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.*

Vad som sägs i första stycket gäller även i fråga om garantifondsbevis, förlagsbevis eller förlagsandelsbevis som har utfärdats av företag som avses i första stycket. Med banks förvärv av garantifondsbevis jämföras utfärdande av garantifondsförbindelse.

Beträffande förvärv av aktier eller andelar i försäkringsföretag gäller 6 a §.

#### 6 a §

*Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får lämna ett bankaktiebolag tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett svenskt eller utländskt försäkringsföretag och en sparbank eller medlemsbank tillstånd att förvärva aktier i ett svenskt försäkringsaktiebolag, om förvärvet ingår som ett led i organisationen av verksamheten.*

Ett bankaktiebolag får lämnas tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett svenskt eller utländskt försäkringsföretag och en sparbank eller medlemsbank tillstånd att förvärva aktier i ett svenskt försäkringsaktiebolag, om förvärvet ingår som ett led i organisationen av verksamheten. *Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.*

#### 14 §

När en bank beviljar kredit får den inte avtala att bankens fordran skall medföra rätt till betalning först efter låntagarens övriga borgenärer.

*Efter tillstånd av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får dock en bank avtala om sådant villkor som avses i första stycket vid beviljande av kredit till annan bank, till utländskt bankföretag eller till sådant svenskt eller utländskt företag, vars ändamål kan anses vara till nytta för bankväsendet eller det allmänna.*

Efter tillstånd får dock en bank avtala om sådant villkor som avses i första stycket vid beviljande av kredit till annan bank, till utländskt bankföretag eller till sådant svenskt eller utländskt företag, vars ändamål kan anses vara till nytta för bankväsendet eller det allmänna. *Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen.*

Angående rätt att bevilja kredit med villkor som avses i första stycket finns ytterligare bestämmelser i 15 a §.

### 7 kap.

En svensk banks oktroj skall återkallas av *Finansinspektionen* om

En svensk banks oktroj skall återkallas om

1. banken inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft,

2. banken inte inom ett år från det oktroj beviljades har börjat driva bankrörelse, eller banken dessförinnan förklarat sig avstå från oktrojen,

3. banken har överlåtit hela sin rörelse,

4. banken under en sammanhängande tid av sex månader inte drivit bankrörelse,

5. banken genom att överträda en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva sådan verksamhet som oktrojen avser,

6. bankens kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 2 kap. 9 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för banken,

7. banken inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och inte vidtagit rättelse inom ett år från det att inspektionen har förelagt banken att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att bankens oktroj annars kan komma att återkallas, eller

8. någon som ingår i bankens styrelse eller är dess verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 9 kap. 3 § *andra* stycket 3 och *tredje* stycket denna lag, 2 kap. 3 § *tredje* stycket 2 sparbankslagen (1987:619) eller 2 kap. 2 § fjärde stycket 3 och femte stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

8. någon som ingår i bankens styrelse eller är dess verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 9 kap. 3 § *tredje* stycket 3 och *fjärde* stycket denna lag, 2 kap. 3 § *fjärde* stycket 2 sparbankslagen (1987:619) eller 2 kap. 2 § fjärde stycket 3 och femte stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Om det är tillräckligt får *inspektionen* i de fall som anges i första stycket 4 och 5 i stället för att återkalla oktrojen *meddela* varning. *I fall som avses i första stycket 6 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. I fall som avses i första stycket 8 får oktrojen återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen.*

Om det är tillräckligt får, i de fall som anges i första stycket 4 och 5, varning *meddelas* i stället för att oktrojen återkallas.

<sup>2</sup> Senaste lydelse 1998:1500.

*Frågor om återkallelse av oktroj och meddelande av varning prövas av Finansinspektionen. Årenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan av inspektionen.*

*I fall som avses i första stycket 6 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. I fall som avses i första stycket 8 får oktrojen återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen.*

Om oktrojen återkallas får *inspektionen besluta* hur avvecklingen av rörelsen skall ske.

Om oktrojen återkallas får *den myndighet som beslutat om återkallelse bestämma* hur avvecklingen av rörelsen skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

#### 17 §

Har Finansinspektionen av en behörig myndighet i ett annat land inom EES underrättats om att en svensk bank överträtt föreskrifter som i det landet gäller för banken, får *inspektionen vidta* de i 15 och 16 §§ angivna åtgärderna mot banken, om någon omständighet motsvarande vad som där sägs föreligger. Inspektionen skall underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet om vilka åtgärdatgärder som vidtas.

Har Finansinspektionen av en behörig myndighet i ett annat land inom EES underrättats om att en svensk bank överträtt föreskrifter som i det landet gäller för banken, får de i 15 och 16 §§ angivna åtgärderna *vidtas* mot banken, om någon omständighet motsvarande vad som där sägs föreligger. Inspektionen skall underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet om vilka åtgärder som vidtas.

#### 18 §

Om ett bankföretag, som är hemmahörande i ett land utanför EES, driver bankrörelse från filial här i landet och därvid överträder en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt visar sig olämpligt att utöva bankverksamhet, får *Finans-*

Om ett bankföretag, som är hemmahörande i ett land utanför EES, driver bankrörelse från filial här i landet och därvid överträder en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt visar sig olämpligt att utöva bankverksamhet, får filialtill-

*inspektionen återkalla filialtillståndet eller, om det är tillräckligt, meddela varning.*

ståndet återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

*Frågor om återkallelse av filialtillstånd och meddelande av varning prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan av inspektionen.*

Ett filialtillstånd skall också återkallas om

- insättningar hos filialen omfattas av en utländsk garanti som har en högsta ersättningsnivå som överstiger den som gäller enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, eller
- ersättningen avser fler slag av insättningar, eller
- betalas till andra insättare än vad som anges i den lagen.

Om insättningar hos filialen omfattas av garanti till följd av ett beslut enligt 3 § andra stycket lagen om insättningsgaranti och tillstånd till filialetablering inte skulle ha meddelats utan ett sådant beslut, får inspektionen, om bankföretaget inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen om insättningsgaranti, förelägga bankföretaget att vidta rättelse med förklaring att filialtillståndet annars skall återkallas. Har bankföretaget inte vidtagit rättelse inom ett år från föreläggandet, får *inspektionen återkalla* tillståndet.

Om insättningar hos filialen omfattas av garanti till följd av ett beslut enligt 3 § andra stycket lagen om insättningsgaranti och tillstånd till filialetablering inte skulle ha meddelats utan ett sådant beslut, får inspektionen, om bankföretaget inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen om insättningsgaranti, förelägga bankföretaget att vidta rättelse med förklaring att filialtillståndet annars skall återkallas. Har bankföretaget inte vidtagit rättelse inom ett år från föreläggandet, får tillståndet *återkallas. Vid en sådan prövning gäller andra stycket i tillämpliga delar.*

Om filialtillståndet återkallas gäller 16 § *tredje* och *fjärde* styckena i tillämpliga delar.

Om filialtillståndet återkallas gäller 16 § *femte* och *sjätte* styckena i tillämpliga delar.

Inspektionen skall underrätta tillsynsmyndigheten i det land där bankföretaget har sitt säte om åtgärder som har vidtagits med stöd av denna paragraf.

24 §<sup>3</sup>

Finansinspektionens beslut enligt

Finansinspektionens beslut enligt

---

<sup>3</sup> Senaste lydelse 1998:1500.

6 § och 21 § andra stycket får inte överklagas.

Beslut som avses i 1 kap. 7 § fjärde stycket och 7 b § andra stycket samt 7 kap. 21 § första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag, sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker får överklagas hos regeringen, om annat inte är föreskrivet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Inspektionen får bestämma att ett

Om regeringen i ett ärende om oktroj inte meddelat beslut inom sex månader från det att ansökan gavs in, skall regeringen underrätta sökanden om skälen för detta. Sökanden får därefter begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls. Om regeringen inte har meddelat beslut inom sex månader från det att en sådan förklaring avgetts, skall det anses som att ansökan har avslagits.

6 § och 21 § andra stycket får inte överklagas. Detsamma gäller inspektionens beslut att överlämna ett ärende till regeringen för prövning.

Inspektionens beslut enligt 1 kap. 4 och 6 §§, 7 § fjärde stycket och 7 b § andra stycket, 2 kap. 5–6 a §§, 16–18 §§ detta kapitel i fråga om återkallelse av oktroj och filialtillstånd samt 9 kap. 3, 23 och 28 §§ får överklagas hos kammarrätten. Detsamma gäller inspektionens beslut enligt 2 kap. 3 §, 7 kap. 5 och 8 §§, 8 kap. 6 § sparbankslagen (1987:619) samt 2 kap. 2 §, 10 kap. 5 och 8 §§ lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag, sparbankslagen och lagen om medlemsbanker får överklagas hos länsrätten. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande.

ett beslut om förbud, föreläggande eller

25 §<sup>4</sup>

Om beslut i ett ärende om oktroj inte har meddelats inom sex månader från det att ansökan gavs in, skall sökanden av den myndighet som har att pröva ansökningen underrättas om skälen för detta. Sökanden får därefter begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls. Om beslut inte har meddelats inom sex månader från det att en sådan förklaring avgetts, skall det anses som att ansökan har avslagits.

1998/99:FiU14  
Bilaga

---

<sup>4</sup> Senaste lydelse 1997:116



Om Finansinspektionen inte vidarebefordrar en underrättelse som avses i 1 kap. 7 § första stycket till behörig myndighet i utlandet inom tre månader från det att underrättelsen mottogs och inte heller inom samma tid meddelar beslut enligt fjärde stycket samma paragraf, skall inspektionen underrätta sökanden om skälen för detta. Sökanden får därefter begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls. Om underrättelse inte har vidarebefordrats inom tre månader från det att en sådan förklaring avgetts, skall det anses som om beslut enligt 1 kap. 7 § fjärde stycket meddelats.

**8 kap.**  
4 §<sup>5</sup>

Om en sökande vid anmälan för registrering inte har iakttagit vad som är föreskrivet om anmälan, skall han föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidta rättelse. Detsamma gäller om Finansinspektionen finner att ett beslut, som anmäls för registrering och för vars giltighet regeringens stadfästelse inte krävs, eller en handling som bifogas anmälningen

Om en sökande vid anmälan för registrering inte har iakttagit vad som är föreskrivet om anmälan, skall han föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidta rättelse. Detsamma gäller om Finansinspektionen finner att ett beslut, som anmäls för registrering och för vars giltighet regeringens *eller inspektionens* stadfästelse inte krävs, eller en handling som bifogas anmälningen

1. inte har tillkommit i behörig ordning,
2. till sitt innehåll strider mot denna lag eller annan författning eller stadgarna, eller
3. i något viktigare hänseende har en otydlig eller vilseledande avfattning.

Om sökanden inte rättar sig efter föreläggandet, skall anmälningen avskrivast. En underrättelse om denna påföljd skall tas in i föreläggandet. Finns det även efter det att yttrandet har avgivits något hinder mot registrering och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall registrering vägras, om det inte finns anledning att ge sökanden ett nytt föreläggande.

Bestämmelserna i första stycket utgör inte hinder mot registrering av ett beslut av stämman, om rätten till talan mot beslutet har gått förlorat enligt 4 kap. 17 § andra stycket sparbankslagen (1987:619) eller 7 kap. 18 § andra stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

**9 kap.**<sup>6</sup>  
3 §

*Ansökan om oktroj och stad-*

---

<sup>5</sup> Senaste lydelse 1998:1500.

<sup>6</sup> Senaste lydelse 1998:1500.

*fästelse av bolagsordning prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.*

Regeringen prövar att bolagsordningen överensstämmer med denna lag, aktiebolagslagen (1975:1385) och andra författningar samt om och i vilken utsträckning särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.

Regeringen skall stadfästa bolagsordningen och bevilja oktroj, om

*Vid behandlingen av en ansökan om stadfästelse av bolagsordning prövas att bolagsordningen överensstämmer med denna lag, aktiebolagslagen (1975:1385) och andra författningar samt om och i vilken utsträckning särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.*

Bolagsordningen skall stadfästas och oktroj beviljas, om

1. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet,

2. det kan antas att den som kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget inte motverkar en sund utveckling av verksamheten i bolaget och även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en bank, och

3. den som avses ingå i bolagets styrelse eller vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av en bank och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.

Bolagsordningen får inte stadfästas och oktroj inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i banken.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får bolagsordningen stadfästas och oktroj beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av banken.

*Om bolagsordningen ändras skall även ändringen stadfästas. Därvid gäller första–tredje styckena i tillämpliga delar.*

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

#### 6 §<sup>7</sup>

Om teckning av aktier innebär att någon som inte har prövats enligt

Om teckning av aktier innebär att någon som inte har prövats enligt

---

<sup>7-9</sup> Senaste lydelse 1998:1500.

3 § *andra* stycket 2 eller *tredje* stycket kommer att ha ett kvalificerat innehav i bankaktiebolaget, får detta inte bildas utan att prövning görs. Om personen inte anses lämplig får bolaget inte bildas.

3 § *tredje* stycket 2 eller *fjärde* stycket kommer att ha ett kvalificerat innehav i bankaktiebolaget, får detta inte bildas utan att prövning görs. Om personen inte anses lämplig får bolaget inte bildas.

När fusionsplanen har godkänts av bolagen, skall såväl överlåtande som övertagande bolag ansöka om *regeringens* tillstånd att verkställa planen. Vid fusion genom kombination skall bolagen dessutom *underställa regeringen* bolagsordningen för det övertagande bolaget för stadfästelse och oktroj enligt 3 §.

23 §<sup>8</sup>

När fusionsplanen har godkänts av bolagen, skall såväl överlåtande som övertagande bolag ansöka om tillstånd att verkställa planen. *Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.* Vid fusion genom kombination skall bolagen dessutom *ansöka om oktroj och stadfästelse av bolagsordningen* för det övertagande bolaget enligt 3 §.

Ansökan skall ges in inom en månad efter det att fusionsplanen har godkänts i samtliga bolag och senast två år efter det att fusionsplanen kungjorts enligt 18 kap. 2 § aktiebolagslagen (1975:1385).

Vid *prövningen* av en ansökan om tillstånd att verkställa en fusionsplan skall *regeringen se till* att bolagens borgenärer tillförsäkras en betryggande säkerhet, om ett sådant skydd behövs med hänsyn till de fusionerande bolagens ekonomiska förhållanden och om borgenärerna inte redan har en sådan säkerhet.

24 §<sup>9</sup>

Vid *behandlingen* av en ansökan om tillstånd att verkställa en fusionsplan skall *prövas* att bolagens borgenärer tillförsäkras en betryggande säkerhet, om ett sådant skydd behövs med hänsyn till de fusionerande bolagens ekonomiska förhållanden och om borgenärerna inte redan har en sådan säkerhet.

*Regeringen* skall *avslå* en ansökan enligt 23 § om

25 §<sup>10</sup>

En ansökan enligt 23 § skall *avslås* om

---

<sup>10-12</sup> Senaste lydelse 1998:1500.

1. fusionen har förbjudits enligt konkurrenslagen (1993:20) eller rättsakter, avtal eller andra beslut som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen eller om en sådan prövning av fusionen pågår,

2. det, vid kombination, inte av fusionsplanen framgår att de överlåtande bolagens sammanlagda verkliga värde för det övertagande bolaget uppgår till minst aktiekapitalet i detta, eller

3. bolagens borgenärer inte tillförsäkrats en sådan betryggande säkerhet som avses i 24 § eller de fusionerande bolagens ekonomiska förhållanden i övrigt är sådana att fusionen inte kan anses förenlig med insättares eller andra fordringsägares intressen.

Om ansökan inte kan bifallas på grund av att prövning pågår enligt första stycket 1 och prövningen kan antas ta kort tid, får *regeringen* dock *förklara* tillståndsfrågan vilande under högst sex månader.

Om ansökan inte kan bifallas på grund av att prövning pågår enligt första stycket 1 och prövningen kan antas ta kort tid, får dock tillståndsfrågan *förklaras* vilande under högst sex månader.

Anmälan enligt 14 kap. 19 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall göras inom två månader från *regeringens* tillstånd.

#### 26 §<sup>11</sup>

Anmälan enligt 14 kap. 19 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall göras inom två månader från *det att* tillstånd *har meddelats*.

#### 28 §<sup>12</sup>

Vid absorption av ett helägt dotterbolag tillämpas inte 14 kap. 26 och 27 §§ aktiebolagslagen (1975:1385). I stället gäller vad som sägs i denna paragraf.

Tidigast en och senast två månader efter det att fusionsplanens registrering har kungjorts skall moderbolaget ansöka om *regeringens* tillstånd att verkställa planen.

Tidigast en och senast två månader efter det att fusionsplanens registrering har kungjorts skall moderbolaget ansöka om tillstånd att verkställa planen. *Frågor om sådant tillstånd prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.*

I fråga om ett sådant ärende gäller bestämmelserna i 24–25 §§ i tillämpliga delar. Vad som sägs om överlåtande bolag skall avse dotterbolag och vad som sägs om övertagande bolag skall avse moderbolag.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 1999.

2. Beträffande ansökningar som vid utgången av april månad 1999 har kommit in till regeringen eller, i förekommande fall, Finansinspektionen

skall frågan, huruvida det är regeringen eller Finansinspektionen som skall pröva ansökningen, avgöras enligt äldre bestämmelser.

3. Beslut som har meddelats före ikraftträdandet skall överklagas enligt äldre bestämmelser. Detsamma gäller beslut i ärenden efter sådan ansökan som avses under 2.

1998/99:FiU14  
Bilaga



















































































Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionen.....	2
Utskottet .....	2
Bakgrund och nuvarande ordning .....	2
Verksamhetstillstånd – oktroj, koncession och vissa andra förvaltningsärenden.....	3
Överklagande m.m.....	5
Lagförslagen .....	6
Hemställan .....	6
Reservation .....	8
Verksamhetstillstånd – oktroj, koncession och vissa andra förvaltningsärenden (mom. 1) (m, kd, fp).....	8
<i>Bilaga</i>	
Propositionens lagförslag.....	9
1 Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617) .....	9
2 Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619).....	22
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker .....	27
4 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).....	32
5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.....	47
6 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.....	54
7 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.....	56